

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisi izhaja vsak četrtak pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1, 50 za nadaljnja vrščena od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino; torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštne.

L. PERKO:

Le v slogi je moč!

Ko smo volili svoje zastopnike v višji šolski svet, se je vse divilo naši disciplini, zavednosti in odločnosti. Vspah te discipline je bil res naravnost imponujoč, posebno našim nasprotnikom. To se je tudi poznalo po pisavi nam nasprotnih časopisov o nas pred volitvami in po volitvah. In ta uspeh je bil tako sijajno venčan le vsled naše sloge in edinosti, ko ni bilo razlike med nami ljudsko- ali osnovnošolskimi in meščanskošolskimi učitelji. Kakor pa sedaj vse kaže, takega uspeha ne bo več, kajti del teh volilcev, t. j. meščanskošolsko učiteljstvo se hoče ločiti od ostalega ljudskošolskega učiteljstva in hoditi svoja pota.

Ker se teden za tednom razpravlja o zadevi v našem stanovskem glasilu, preobrača § 4 pravil UJU, bodi tudi meni, delujočemu vse življenje daleč v hribih, dovoljeno, da povem o tem svoje mnenje.

Ne bom pri tem preobračal in zasukaval nobenega § naših društvenih pravil, pač pa kratko povedal: Društva meščanskošolskih učiteljev treba ni; z ustanovitvijo takega in sličnih društev med nami in bodi to katerikoli kategorije učiteljstva, smo razdeljeni in naša moč, naša sedanja združena armada oslabilena, našim in vobče šolskim sovražnikom v dobro in korist. Ko bi naši meščanskošolski tovariši z Bernotom vred malo pomislili nazaj, na naše stanje, boje, zapostavljanje in zaničevanje našega stanu, skratka na najtemnejše reakcionarstvo ter s tega stališča sklepali premise v prihodnost, bi gotovo ne prišli do takih sklepov. Res, da smo dosegli veliko, zasijalo je nam solnce svobode, živimo v svobodni državi, obeta in kaže se nam še lepa prihodnost na vseh poljih kulturnega dela. Toda solnce nad nami še lahko za temni, nastane še lahko nam neljuba reakcija. In te temne oblake bodemo razpršili in reakcijo ustavili in potolkli le če bodemo tesno združeni, eden za vse in vsi za vsakega, ne pa če bodemo razdeljeni na razne kategorije, kajti v takem

slučaju ni tiste vneme in odločnosti kot je v skupnosti. Moramo misliti, da sovražnik ne bo napadel vsega naenkrat, ampak le dele, počasi, seveda vse. Oni del, ki ne bo naravnost prizadet, vzemimo meščanske šole, tedaj se njeni udje za stvar ne bodo z vneto zavzemali kot bi se, če smo tesno združeni in nerazdeljeni. Dalje naj pomislijo meščanskošolski tovariši-ice, da so vendar del našega telesa, saj meščanska šola še vedno spada med ali v kategorijo ljudskega šolstva. Tovariši, upam, da jih smem še s tem imenom nazvati, imajo iste študije kakor mi. Poučujejo na meščanskih šolah celo kolegi, ki nimajo še izpita iz te stroke. Nič ne rečem, da morda oni ne znajo kaj več od nas, da so v tej ali oni stroki bolj podkovani; tudi strokovni izpit za te vrste šol v največjem času ni to kot je bil v prejšnjih letih. Danes, ko se obdržuje celoletne tečaje v ta namen, je vse nekaj drugega kot nekdanj, ko si je redki posameznik le vzlic svojega izvanrednega napora izpopolnil svoje znanje in položil izpit. In tovariši iz teh let, že priletni možje, gospodične ali gospe so bili vsikdar najboljši, najpožrtvovalnejši udje naših društev in obče učiteljskih ter šolskih interesov. Vzemimo le našega starosta, predsednika Luko Jelenca.

Nobejen nima proti temu, če je meščansko šolsko učiteljstvo temu primerno bolje plačano. To nam niti na misel ne pride. Nasprotno! Za njih pravice in gmojno vprašanje bodemo šli mi vsi v boj, kakor naj oni stoje tesno ob našem boku, ko se gre za naša gmotna ali pa šolska vprašanja. Naši interesi obče so tako tesno združeni, da so neločljivi, čemu potem ta razdelitev? Kar zadeva strogo specialna vprašanja meščanskih šol katerekoli vrste, je ob sebi umljivo, da je to naloga v prvi vrsti meščanskošolski učiteljev. Vse to se pa lahko tudi uredi in razreši v okrajnih učiteljskih društvih, ni torej potreba nobenega separatnega društva. Znanje meščanskošolskega učiteljstva in njega nasveti bodo nam vsikdar dobro došli in hvaležno sprejeti. Le ne delitve, če hočemo ostati to in na tem mestu, ki smo ga dosegli

skupno in tesno združeni s trudom, z največjim naprom in vztrajnostjo.

Bodimo edini, brez vsakega separatizma in razdelitve! Vaše zadeve naše zadeve, naša skrb vaša skrb! Živimo v demokratični državi, a ta demokratizem se naj kaže povsod in v vsem. S ponosom kažemo na naše ujedinjenje, na naš centralizem, ker le tu je naša moč in naša rešitev. A tako početje, ko se cepimo na razne kose, četudi bi to zdaj še ne bilo opasno, kar bi pa znalo postati in bi tudi najbrže, pa diši in ima vse znake nekakega avtogonizma. Proti temu smo pa, upam, vsi. Nazadnje se moramo ozirati tudi na naše srbske sotovariše. Oni so akceptirali vse naše načrte in predloge, tedaj bodimo v zvezi tudi v edinstvi! Kratko: posebnih društev v naših vrstah ni prav nič potreba. Za zdaj zadostujejo popolnoma naša okrajna društva in teh se trdno držimo! Če bodemo tesno združeni med seboj, smemo z največjim zupanjem zreti v prihodnost, sicer bo naše delo polovičarsko.

FR. ŠEGULA:

Sprejem v meščanske šole.

Zadnji čas se je čitalo v raznih šolskih in meščanskih listih sledečo notico: Sprejem v srednje šole. »Letos bodo sprejemi izpiti strogi. Zahteve so: računanje s celimi števili v zvezi z uporabnimi nalogami, iz slovenščine: spretnost v čitanju in pisanju, početni nauki iz oblikoslovja, poznavanje pravopisnih pravil, analiza prosto razširjenega stavka. Ne zadostuje samo mehanično znanje, naučeno v zadnjih tednih pred izpitom. Učiteljstvo naj priporoča srednje šole le onim učencem, ki nameravajo študirati do konca. Za praktične poklice, kmetijstvo, obrt, trgovino in drugo gospodarstvo je najbolj primerna meščanska šola.«

Notica je čisto pravilno sestavljena, mogoče tudi tako zamišljena, v ušesih raznih bralcev bodisi učiteljev in neučiteljev pa najdejo sosebno zadnji stavki čudni odmev.

da je treba učencu in sem pomislil, kako visoko bo treba graditi do podstrešja te palače, koliko težkih ur bo za zidarjamojstra in zidarja-učenca, predno se bo zasvetil pisani mlajček na stenu, mi je postajalo tesno in prišli so trenotki, ko sem se že odločil, da povežem culo in jo mahnem nazaj na ljudsko šolo. Onalo me je tja, kjer je ta palača govora že zgrajena in jo je treba samo še ometati in opremiti. Pogrešal sem časov, ko sem stavljal malemu učencu vprašanje in sem takoj dobil odgovor, ko mi je on razodel svojo misel in sem mu jo mogel gladko razložiti.

In ko je bilo v meni največ obupa ter je bila cura že napol povezana, je prišla mahoma čudna rešitev in navdale so me vse druge misli, ki so mi bile vsedottej tuje, kakor da sem blodil po temi in puščavi. Bilo je to takrat, ko so se začeli malim zidarčkom svetlikati prvi pojmi. Kolika sprememba pri njih in pri meni! Njim je prihajalo v zavest, da ima gibanje govoril vse višji in koristnejši pomen nego samo prazno obdelavanje zraka. Jeli so zaznavati, da se jim začena odkrivati skrivnost gibanja ustnic polnočutnih ljudi in vsak dan jim je bilo večje hrepenenje, da bi kmalu mogli do dna te

Ako se ozrem na material, ki je posejal našo meščansko šolo ter še končno primerjam izid šolskega leta ter upoštevam sodbe, katere sem slišal od raznih strani glede efekta na novo ustanovljenih meščanskih šolah konstatiram, da je pri nas v Sloveniji meščanska šola res nek za vsem nov tip šolstva, ki se šele uvaja. Vsekakor pa bi morali merodajni činitelji in vsa inteligentna javnost meščansko šolo bolj poznati, saj smo jo imeli tudi v bivši Avstriji, četudi pri nas le malo in še te nemške. Konstatiram, da nimajo vsi meščanskošolski učitelji enotnih pojmov o pomenu meščanske šole, njenega ustroja in učnega načrta, ljudskošolski učitelji in tudi srednješolski učitelji pa jo po večini smatrajo za nek privesek ljudski šoli, slično obrtno - nadaljevalnim šolam ali ponavljalnim ali recimo nadaljevalnim šolam. Da je to kolikorotoliko res, nam pokaže dejstvo, kdo po ogromni večini prestopa v meščansko šolo. Srednješolski profesorji radi tako govoré: Ti nisi za gimnazijo, pojdi v meščansko šolo! Res, ti tudi pridejo. Rad priznam, da je med srednješolsko mladino dokaj fantov, ki ne spadajo tje, in če tem ne gre dobro v latinščini ali grščini, bodo mogoče z lahkoto nadaljevali in skončali v meščanski šoli svojo naobrazbo, ker pa višje-gimnazijec itak ne misli na meščansko šolo, ko je že preko te sfere, se zamore slična opazka nanašati le na nižje gimnazijce. Ako pa ti kažejo razum napredka v latinščini še kolkaj slabosti v ostalih predmetih, nikakor ne spadajo v meščansko šolo. Da taki nesrečneži v meščanski šoli tudi ne uspevajo, se je že večkrat dovolj jasno pokazalo. Zakaj ne?

Meščanska šola ima načrt, ki je vsekakor istoveten načrtu nižjih razredov srednjih šol, izvzemši jezike, pri vsem tem pa naj nudi še celo kopico praktičnih panog (risanje, geom. risanje, knjigovodstvo, vse realije kot prirodois in prirodoslovje, kemijo pa v neprekinjenim stikom z ozirom na kmetijstvo, obrt itd.).

Tudi kaže urnik 30 tedenskih ur ter prekaša onega na gimnaziji. Zatorej je nemogoče, da bi v meščanski šoli cveli

LISTEK.

VILKO MAZI:

Delo na gluhonemnici.

Ko sem predlansko jesen nastopil svojo prvo službo na ljubljanski gluhonemnici, sem mahoma stal pred veliko uganko. Odprl se mi je čisto nov svet. Tujec sem bil, kamorkoli sem stopil, kakorkoli sem se okrenil. Zaman sem tical po svojih izkušnjah z ljudske šole, ob nobeni nisem našel opore.

Prihajali so gojenci v spremstvu staršev. Nekateri so se dobrodušno smehljali in pozdravljali znane obraze učiteljev. Podajali so jim roke in jim odgovarjali na to ali ono vprašanje z več ali manj različnimi besedami. To so bili gojenci, ki so že poznali zavod. Večina pa se jih ni stiskala k materam in očetom, plašne oči so nezaupno buljile izpod čela in šlo jim je samo na jok. To so bili novinci. Starši so dajali potrebne podatke, ki jih je bilo treba vpisati na posebne pole, začela se je inteligenčna preizkušnja otroka in zdravniški pregled. Naposled je dobil novinec, ki je pokazal svojo zrelost za

zavod, listek s svojim imenom in je stopil v bivalnico, kjer ga je z radovednimi pogledi sprejela gruča starejših gojencev. S pomočjo svojega »mednarodnega jezika« so nekateri takoj navezali nove prijateljske stike in jim še mar ni bilo za slovo od staršev, drugi pa so začeli tuliti v drvmen joku in samo iskali prilike, da bi jo mogli odkuriti za odišlimi svojci. Noben božljaj ni zalegel, nobena igrača, še jed jim je bila zoprna, samo nepotolajljivo domotožje.

Par dni kasneje pa so se posušile še te trdovratne solze in začele so se prve priprave za pouk. Bilo je skoro samo igranje, ki pa je že smotreno merilo k svojem cilju. Začela se je vzbujati pozornost, prišle so prve vaje pravilnega dihanja, potrebnih gibov, vse tako diskretno, da otrok niti za trenotek ni občutil puščobe šolskih step. Tako so se tudi igranje razvili prvi zavedni glasovi in tako so se odprla vrata, ki so bila zapečatena s sedmimi pečati sedem dolgih let. S tem se je začel polagati temelj veličastni zgradbi človeškega govora, glas h glasu — opeka k opeki.

Ko sem videl ta globoki temelj, ko sem videl, koliko samozatajevanja daruje pri tem prvem delu učiteljev in koliko tru-

skrivnosti. Z bornimi kretnjami so skimali ob tem ali onem predmetu, naj jim povem njegovo ime, njegovo lastnost in opravilo. In ko sem jim dal razumeti, da bodo vse to doznali ob svojem času, ni bilo na njih obrazih obupa, ampak se je razodevala pravcata volja tekmovanja, kdo bo prej dosegel veliki cilj, ki mu ga je kazala medla slutnja. Meni pa se je razodevalo vzvišeno delo človečanstva. Slutil sem veliko nalogo, ki je prlpela name prve nitke do svojih daljnih koncev, občutil sem krasno zavest, da bom stal nekoč pred temi palačami v blagodejnih mislih, da je vse moje, kar se ponosno dviga v višine, bogastvo duha, ki mu je Rothschild komaj pohleven bajtar... In razvezal sem culo in vse težke misli so se razpršile. S slehernim dnem je rastel moj pogum, se je krepila moja volja in danes so mi daljne misli, da bi me še kdaj vleklo nazaj za kateder ljudske šole.

Ni lahko to delo, ali lepo je in vzvišeno; vredno človeka, ki ga zanima skrivnostno snovanje duše od njenih prvih dihov do njenih daljnih smotrov. Nikjer bi ne mogel najti hvaležnejše psiho-loške delavnice, nego je gluhonemnica. Danes iščem odgovorov na vprašanja, ki